

Oktober 2024, Enschede

INHOUD

Beste lezer,

Het is hoog tijd voor een tweede nieuwsbrief van ons lectoraat Sociaal Work. Er gebeurt veel! Steeds meer ligt de focus van het lectoraat op de thema's sociale cohesie, pedagogische basis, kwaliteit van jeugdzorg en interprofessionele samenwerking.

We nemen jullie mee in een aantal inhoudelijke thema's die de komende jaren centraal staan in het lectoraat: integrale samenwerking rondom onbegrepen gedrag, doen wat werkt in de jeugdzorg en suïcide preventie. Er is een aparte sectie voor nieuws vanuit de Werkplaats Sociaal Domein.

In deze nieuwsbrief ook aandacht voor het afgeronde project VR bij complexe scheiding. De rol van technologie in het werk van de sociaal werker is nog niet zo makkelijk te realiseren. De komende tijd gaan we hieraan meer aandacht besteden in ons werk. Niet vanuit een technologie push, maar vanuit de vraag hoe technologie methodisch een rol kan krijgen in het handelen van de professional, zodat het een positieve invloed heeft op de kwaliteit van zijn of haar werk. In het project VR bij complexe scheiding is dit goed gelukt. Van harte aanbevolen om hierover te lezen.

Veel leesplezier.

Margriet Braun,
Lector Social Work

NIEUWS 2

- Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente
- Wijk GGD onderzoek
- Een VR-interventie bij complexe scheidingen
- Kenniscafé Sociale Technologie met ouderen

PROJECTEN 3

- Doen Wat Werkt in de Jeugdzorg
- Suïcide preventie
- Werkplaats Sociaal Domein Twente

COLUMN 7

Onbegrepen gedrag? Waar hebben we het dan over?

Geschreven door Monique Engelbertink

WIST JE DAT? 8

NIEUWS

Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente (KOGT)

De KOGT is per 15 april 2024 van start gegaan. Er zijn verschillende doelen geformuleerd. Op het niveau van de kenniswerkplaats is het doel om als KOGT dé leer- en ontwikkelplek te zijn voor integraal werken te behoeve van mensen met een psychische kwetsbaarheid en hun naasten zodat onbegrepen gedrag zo veel mogelijk voorkomen wordt, dan wel vroegtijdig begrepen en ondersteund wordt.

Binnen de KOGT voeren we participatief actiegericht onderzoek uit. In korte cycli wordt in twee netwerkcirkels samen met de praktijk gewerkt aan duurzame veranderingen. De leden van de netwerkcirkels betreffen vele stakeholders: drie professionals verbonden aan de drie praktijken, drie (familie)ervaringsdeskundigen, drie onderzoekers, een buurtbewoner, een deelnemer/ cliënt en een naaste.

In september is het samenwerkingscontract getekend en de beoogde samenwerkingspartners zijn: gemeente Almelo, gemeente Hengelo, gemeente Enschede, Mediant, Wijkkracht, Ixta Noa, Zelfregieteam Borne, Tactus, Avedan, St. Domijn, RIBW Overijssel, GGD Twente, Surplus, Dimence, Humod, Aveleijn, Menzis, lectoraat Businessmodels, lectoraat Smart Health. Het lectoraat Social Work is penvoerder van deze aanvraag en de projectleider is Monique Engelbertink (associate lector Betekenis Geven en Herstellen).

Indien u interesse heeft om de activiteiten en opbrengsten van deze kenniswerkplaats te volgen dan kunt u zich opgeven via [dit formulier](#). U wordt dan toegevoegd aan de TEAMS leeromgeving en u ontvangt de nieuwsbrieven per email.

Lees [hier](#) de eerste nieuwsbrief van de KOGT.

Wijk GGD onderzoek

De gemeente Almelo experimenteert drie jaar met de interventie Wijk GGD. Deze extra interventie handelt op het snijvlak van zorg en veiligheid, en tussen wijkteam en bemoeizorg. Met behulp van het lectoraat Social Work, Programmalijs Betekenis geven en Herstellen, wil de gemeente Almelo inzicht krijgen in wat deze interventie betekent voor haar inwoners en de (eventuele) toegevoegde waarde van de wijk-GGD.

In een van de drie deelonderzoeken heeft de Masterstudent Sandra Postma vier levensloop portretten opgetekend van mannen met multi problematiek die ondersteuning hebben gehad van de Wijk GGD'er. De levensportretten zijn tot stand gekomen middels interviews met

cliënt zelf, hun naasten en hun professionals. De levensloop portretten laten zien hoe (onbesproken en/of onbehandeld) verlies en trauma in jeugd jaren hun sporen nalaten in de volwassenheid. Uit de verhalen komt naar voren hoe belangrijk het is dat er interprofessioneel samengewerkt wordt. Interprofessioneel werken bevordert niet alleen begrip en samenwerking tussen professionals, maar zorgt ook voor maatwerk en gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor mensen met (psychische) kwetsbaarheid en hun naasten. [Lees hier de vier portretten](#).

Een VR-interventie bij complexe scheidingen

Dit voorjaar is met succes de laatste hand gelegd aan de eindproducten van het onderzoeksproject "Virtual Reality bij complexe scheidingen: Ontwikkeling, toetsing en implementatie van een VR-interventie ingebed in het methodisch professioneel handelen in de jeugdhulp". Het doel was om een overdraagbare en effectieve VR-interventie te ontwikkelen die bewustwording, empathie en gedragsverandering bij ouders in een complexe scheiding bevordert, en die geïntegreerd wordt in het methodisch handelen van jeugdhulpprofessionals. Het onderzoek is uitgevoerd door ons in samenwerking met jeugdhulporganisaties in Twente (Jeugdbescherming Overijssel, Jarabee, Trias en Pactum) en een VR-ontwikkelaar (Enliven).

De VR-interventie bestaat uit acht chronologische stappen die de jeugdhulpprofessional begeleiden bij een adequate inzet. Deze stappen zijn gedetailleerd uitgewerkt in een bijbehorende handleiding. Het omvat alle activiteiten vanaf de

voorbereidingen en introductie van de interventie tot de technische instructies en het reflectiegesprek met de cliënt na de VR-beleving.

Bij Jarabee – jeugdhulpinstelling in Twente- is de interventie ondertussen standaard ingebed in het werkproces en krijgen alle ouders die in een complexe scheiding verkeren na de aanmelding standaard de interventie aangeboden.

Naast de handleiding is er voor organisaties die met de VR-interventie complexe scheiding willen gaan werken een training ontwikkeld. Tevens is er een implementatiewijzer met een planmatige aanpak inclusief handvatten en tips.

Zie [hier](#) een uitgebreidere versie over het project met o.a. achtergrond, VR & Empathie, het onderzoek, reacties van ouders en meer informatie over de handleiding, implementatiewijzer en training.

Kenniscafé Sociale Technologie met ouderen

Technologie en ouderen is lang niet zo'n vreemde combinatie als het lijkt. Digitale vaardigheden van ouderen worden vaak onderschat. Het gebruik maken van kennis en ideeën van ouderen is wenselijk bij het ontwikkelen en implementeren van sociale technologie. Dit kenniscafé heeft als doel om een aantal praktijkvoorbeelden te laten zien van sociale technologie die ontworpen is met ouderen en om anderen te inspireren.

Tijdens deze middag hebben we eerst een plenair deel met twee sprekers die vertellen over hun projecten van sociale technologie met ouderen. Na een korte pauze gaan we verder met een drietal workshops. Deelnemers kunnen actief in gesprek gaan over praktijkvoorbeelden van sociale technologie die onder andere in de Werkplaats Ondersteuning Thuiswonende Ouderen Twente zijn ontwikkeld.

Plaats: Tetem, Stroinksbleekweg 16 Enschede

Datum: Donderdag 12 december 2024

Tijd: 15.00 - 17.30 uur (inloop vanaf 14.30)

Kosten: Gratis

Bestemd voor: Professionals, vrijwilligers, studenten, ouderen en onderzoekers in het sociale domein, de zorg en bij gemeenten. Maar iedereen die geïnteresseerd is, is welkom!

[Meld je hier aan!](#)

PROJECTEN

Doen Wat Werkt in de Jeugdzorg

Tamar Shibolet, Astrid Altena, Eli Haafkens, Margriet Braun en partners in het project

Achtergrond

De Nederlandse jeugdzorg heeft aandacht nodig. De huidige zorg sluit onvoldoende aan bij de behoeften van kinderen, jongeren en hun ouders. Ook de kwaliteit van de geboden hulp kan en moet beter. De noodzaak hiervoor wordt benadrukt door diverse organisaties, waaronder de jeugdsector zelf, vakbonden, het Nederlands Jeugdinstituut, de Kinderombudsman en de Nationale Ombudsman, evenals cliënten en verantwoordelijke ministers (o.a. Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022; Sociaal-economische Raad, 2021). Kernproblemen zijn onder andere het toepassen van actuele kennis en effectieve interventies, nauwe samenwerking met gezinnen, en de ontwikkeling van een sector breed, data-gedreven leersysteem.

Bijna een jaar geleden zijn we met ons lectoraat gestart met het project Doen Wat Werkt in de Jeugdzorg (DWW). DWW richt zich op het ontwikkelen en onderzoeken van nieuwe manieren van leren in de jeugdzorgpraktijk en het ontwikkelen van een leercultuur in organisaties. Daarmee willen we een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorg.

Consortium

Het consortium, onder leiding van Leonieke Boendermaker lector jeugdzorg HvA en bijzonder hoogleraar UvA, bestaat uit vier universiteiten, vijf hogescholen (waaronder Saxion) en meer dan twintig samenwerkingspartners. Daarnaast is cliëntenparticipatie een cruciaal onderdeel van het project. Cliënten worden vertegenwoordigd door organisaties zoals Zorgbelang Inclusief en Expex, en hun input wordt betrokken bij alle aspecten van het onderzoek en de ontwikkeling.

Binnen Twente zal ons lectoraat zich samen met Jarabee gaan inzetten om te onderzoeken hoe de kwaliteit in de jeugdzorg verbeterd kan worden door professionals meer op de werkvloer te laten leren en ontwikkelen.

START

1 januari '24

FINISH

30 oktober '30

Doel

Uit onderzoek blijkt dat er een aantal werkzame elementen zijn die breed in de jeugdzorg toegepast kunnen worden en waarvan we weten dat ze bijdragen aan kwalitatief goede zorg. Binnen DWW ontwikkelen we in zes jaar tijd met behulp van zes verschillende werkpakketten een ondersteuningsstructuur voor professionals die hen helpt om deze elementen kwalitatief goed toe te passen.

De focus ligt op drie algemeen werkzame elementen: **1) samen beslissen, 2) een positieve en veilige werkrelatie creëren en behouden (alliantie), en 3) aansluiten bij de motivatie van de client en deze helpen ontwikkelen.** Daarnaast zullen we ons ook bezighouden met twee specifieke werkzame elementen: **1) emotieregulatie bij ouders en kinderen en 2) het sociale en probleemoplossende vermogen van ouders en jeugdigen.**

Dit doen we door evidence-based kennis om te zetten in actiegerichte competenties, mogelijkheden voor werkplekleren te ontwikkelen, een ondersteunende leerinfrastructuur te creëren binnen jeugdzorgorganisaties en de effecten van een professioneel leer- en ondersteuningssysteem te bestuderen. Innovatieve tools zoals VR, apps en serious games zullen worden ingezet om het leerproces te ondersteunen.

Uitvoering

DWW heeft een ambitieus plan en het afgelopen jaar hebben we met een projectgroep, bestaande uit onderzoekers van de betrokken hogescholen, gewerkt aan de eerste stap: het uitwerken en concretiseren van de werkzame elementen en de aanvullende kennis die professionals in de dagelijkse praktijk nodig hebben voor de toepassing van de werkzame elementen in de uiteenlopende contexten binnen de specialistische jeugdhulp (werkpakket 1).

We onderzoeken hiervoor hoe we de handelingskennis kunnen operationaliseren en concretiseren op het gebied van alliantie (werkrelatie tussen de client en de professional), samen beslissen en motiveren. De opbrengst van deze stap wordt een praktisch bruikbare beschrijving van de handelingskennis die nodig is voor het effectief hulp bieden aan jeugdigen en gezinnen. De opbrengsten zullen vervolgens worden gebruikt voor het ontwerpen van leerinterventies die kunnen worden ingezet op de werkvloer van de jeugdzorgprofessional (werkpakket 2).

[Klik hier voor meer informatie over dit project](#)

Vragen of interesse?

Tamar Shibolet, Associate Lector
Opvoeden & opgroeien
t.m.shibolet@saxion.nl

PROJECTEN

Suicide preventie

Eline Verschoor, Monique Engelbertink en partners in het project

Suicide preventie is belangrijk om de geestelijke gezondheid van mensen te bevorderen en kan bijdragen aan het redden van mensenlevens. In Nederland is suicide onder mannen tussen de 15 en 64 jaar een van de belangrijkste doodsoorzaken en dit heeft grote gevolgen voor de naasten die hiermee in aanraking komen. Mannen zijn een risicogroep voor suicide omdat zij in vergelijking met andere groepen terughoudender zijn in het zoeken naar (psychologische) hulp en sneller overgaan tot suïcidaal gedrag (kortere overgangsfase van suïcidale gedachten naar gedrag).

Binnen de onderzoekslijn 'Betekenis Geven en Herstellen' voeren we twee onderzoeken uit die zich richten op het verkrijgen van meer inzicht in de oorzaken van suicide onder de doelgroep jonge mannen (20 – 30 jaar) en het ondersteunen van het sociaal domein in het vormgeven van suicide preventie gericht op middelbare mannen (40 – 70 jaar). Opbrengsten worden doorvertaald naar de praktijk, zodat bijgedragen kan worden aan het tijdig herkennen van signalen en aanbieden van passende hulp.

1 oktober '23 1 oktober '28

Promotie onderzoek Suicide onder jongemannen tijdens corona en opvolgende jaren

In oktober 2023 is Eline Verschoor met haar promotie onderzoek 'Jongemannen' gestart waarin samen met de Universiteit Groningen en 113 Zelfmoordpreventie, gekeken wordt naar gepercipieerde oorzaken van suicide onder jonge mannen in Nederland. Omdat er nog maar weinig onderzoek gedaan is naar achtergronden van de suïcides van jonge mannen in Nederland is er weinig bekend over risicofactoren onder deze doelgroep en welke jonge mannen het meeste risico lopen. Jonge mannen vragen in vergelijking met andere groepen relatief weinig (professionele) hulp. Hierdoor is het moeilijk om preventieve interventies specifiek te richten op deze doelgroep en aanbevelingen te doen voor de hulpverleningspraktijk.

In dit onderzoek vullen nabestaanden (ouders en peers) een vragenlijst in over factoren die vermoedelijk samenhangen met de suicide van een jongeman en volgt een interview waarin een reconstructie gemaakt wordt van de levensloop en in het bijzonder de laatste maanden voorafgaand aan het overlijden.

Het 'jongemannenonderzoek' maakt deel uit van een breed lopend onderzoek van 113 Zelfmoordpreventie onder alle nabestaanden van suicide. Aanmelden kan via ([Samen leren, minder suicide | 113 Zelfmoordpreventie](#)). Naar verwachting wordt de dataverzameling in de zomer van 2025 afgerond en zullen de eerste resultaten tegen die tijd beschikbaar zijn. De resultaten worden vertaald naar praktische aanbevelingen voor professionals (binnen en buiten de zorg) en beleidsmakers om suicidepreventie in Nederland zo goed mogelijk uit te voeren.

Oproep deelname nabestaandenonderzoek

Psychosociale autopsie is een manier om zelfdodingen te onderzoeken met hulp van nabestaanden en professionals. Voor ons onderzoek zijn we specifiek op zoek naar nabestaanden die in 2021 of 2022 een jonge man (20-30 jaar) hebben verloren. Ook nabestaanden die recenter een jonge man hebben verloren, nodigen we uit om mee te doen. Draag jij bij met jouw ervaring? Vul dan de [vragenlijst](#) in.

[Klik hier voor meer informatie over dit project](#)

1 december '24 ?? '28

Suicidepreventie middelbare mannen

Eind 2024 start het project 'Suïcidaliteit onder middelbare mannen en sociaal kwetsbare jeugd: Meer kennis en betere interventies'. Het project richt zich op het verminderen van suïcidaliteit van mannen van middelbare leeftijd en de jeugd.

In een consortium met meer dan 20 betrokken partijen, waaronder universiteiten, hogescholen, ziekenhuizen, GGD's, onderzoeksorganisaties, ervaringsdeskundigen en professionals, wordt aan de slag gegaan met vier werkpakketten. De penvoerder is Rijksuniversiteit Groningen (ZonMw subsidie). Vanuit de programmalijn Betekenis Geven & Herstellen zijn we verantwoordelijk voor één van deze vier werkpakketten. Onze werkgroep bestaat uit de professionals van Wijkkracht Dinkelland, Wender, Ixta Noa, Kenniscentrum Phrenos en het Verwey-Jonker Instituut. In co-creatie met stakeholders gaan we een ontwerp maken voor integraal werken aan suicidepreventie vanuit vier perspectieven; cliënt en zijn huishouden, methodisch handelen, interprofessioneel werken en beleid. De methode wordt landelijk beschikbaar gesteld.

[Klik hier voor meer informatie over dit project](#)

Vragen of interesse?

Eline Verschoor, onderzoeker
Promotietraject
w.e.verschoor.01@saxion.nl

Monique Engelbertink, associate lector
Betekenis geven en Herstellen
m.m.j.engelbertink@saxion.nl

PROJECTEN

Werkplaats Sociaal Domein Twente WSDT

Annette Zwiep, Ben Boksebeld, Lieneke Ebbe, Eli Haafkens, Peter Gramberg, Vivienne Smit-Wolterink, Astrid Altena, Margriet Braun en partners in het project

Netwerkcirkel Bestaanszekerheid

In de afgelopen periode hebben kinderen en jongeren een belangrijke rol gespeeld in de activiteiten van de netwerkcirkel Bestaanszekerheid. Samen met de Stadsbank, Impuls Welzijn en de gemeente Oldenzaal hebben we gewerkt aan een betere toegang van de schuldhulpverlening voor jongeren. Dat heeft geleid tot een nieuwe aanpak, die voor de zomer van start is gegaan. Onderzoeker Lieneke Ebbe monitort de aanpak. Ze beschrijft niet alleen de resultaten, maar ook wat de jongerenwerkers van de Stadsbank nu precies doen. Het doel is om te komen tot een beschrijving die ook bruikbaar is voor anderen.

Vooruitlopend daarop hebben Lieneke en Ben Boksebeld onderzoek gedaan naar wat er vanuit de wetenschappelijke literatuur nu bekend is over succesfactoren bij preventie en aanpak van schulden bij jongeren. Dat heeft geleid tot een artikel, dat aangeboden wordt aan een vaktijdschrift en tot een factsheet, die te downloaden is op de [website](#) van de Werkplaatsen Sociaal Domein.

Tegelijk met het initiatief in Oldenzaal hebben we twee kenniscafés georganiseerd. Het eerste ging over [jongeren en schulden](#). Vlak voor de zomer organiseerden we een kenniscafé over [Geldzels en ondermijning](#), met deskundigen vanuit het bankwezen, de gemeente en het landelijk centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid.

Ben was te gast bij het Nationaal Fonds Kinderhulp waar hij met ervaringsdeskundige Eline Schievink in gesprek ging over generatiearmoede. Dat leidde tot twee afleveringen in de serie Nooit een kwartje? De serie is onder meer te [beluisteren](#) via Spotify. Kinderhulp is een landelijke organisatie die kinderen helpt met een financiële bijdrage

voor bijvoorbeeld een fiets, laptop, kleding, een goed bed of een dagje uit. Dit doen zij altijd via maatschappelijke organisaties: een maatschappelijk werker, bewindvoerder, wijkteam van de gemeente of jeugdhulpverlener. Voor meer informatie over Kinderhulp, klik [hier](#). Op dit moment zijn we bezig met een project waarin we onderzoeken hoe we werkgevers beter kunnen ondersteunen in het signaleren en bespreekbaar maken van geldzorgen bij hun medewerkers. We zijn met een grote werkgever in gesprek om te kijken of we daar de aanpak kunnen testen.

Netwerkcirkel Sociale Basis

In de afgelopen periode hebben we een verkenning gedaan om meer zicht te krijgen op de manier waarop er bij organisaties al wordt gewerkt aan het versterken van de sociale basis. In onze regio hebben we bij Impuls Welzijn, WijKracht, Ixta Noa, Avedan en Avelijn professionals, wijkbewoners en cliënten gesproken om ons daar een eerste beeld van te vormen. Deze interviews zijn ondertussen afgerond en er zijn voorbereidingen voor de focusgroep in gang gezet, waarin we dieper ingaan op de belangrijke thema's die naar voren zijn gekomen. Dit doen we met het doel om leervragen en ontwikkelbehoeften te formuleren als basis voor de vervolgstappen waarmee we gemeenschapsvorming willen ondersteunen.

De versterking van de sociale basis krijgt steeds meer aandacht. Welzijnsorganisaties, gemeenten en andere partijen spelen hierbij een cruciale rol. Toch blijft het een uitdaging om helder te krijgen wat dit precies betekent voor ieders bijdrage en hoe organisaties een start kunnen maken bij het ondersteunen van de sociale basis. Hiervoor hebben we onlangs een kenniscafé Gemeenschapsgericht werken

START

1 januari '24

georganiseerd. Wij hebben ons laten inspireren deze middag en we nemen de inzichten mee naar onze netwerkcirkel zodat we nieuwe projecten en activiteiten in gang kunnen zetten en monitoren.

Netwerkcirkel Jeugd en Onderwijs

In de afgelopen periode heeft het uitwisselen van kennis en ontwikkelingsopdrachten van onderwijs en zorg voor jeugd een belangrijke rol gespeeld in de activiteiten van de netwerkcirkel Jeugd en Onderwijs. Er is behoefte aan het op de hoogte zijn van elkaar zodat de verschillende organisaties niet alleen inspiratie kunnen opdoen van elkaar, maar ook eventuele samenwerkingen kunnen aangaan. Deze samenwerkingen kunnen het integrale werken, waar momenteel in beleid veel aandacht voor is, alleen maar versterken. Daarom wordt elke netwerkcirkelbijeenkomst tijd gereserveerd om actuele ontwikkelingen met elkaar te delen.

Een andere activiteit is het project integrale schoolaanpak. Steeds meer scholen zoeken samenwerkingen op met zorg/welzijnsorganisaties om te kunnen voorzien in de extra ondersteuningsbehoefte van leerlingen, om de druk van hun eigen personeel af te nemen, om kansenongelijkheid te verminderen en om makkelijker door te kunnen verwijzen naar de juiste hulp.

Om te leren van scholen waar al inclusiever wordt gewerkt hebben we werkbezoeken georganiseerd. Samen met de netwerkcirkel leden zijn we op vier basisscholen in Twente geweest om met eigen ogen de sfeer te proeven en te ervaren. Voorafgaand aan deze werkbezoeken hebben Eli Haafkens en Vivienne Smit-Wolterink onderzoek gedaan naar de werkzame elementen van een integrale schoolaanpak die vanuit de literatuur bekend zijn. De opbrengsten van deze werkbezoeken worden gepubliceerd in een vakblad. Ook zijn we bezig met het ontwikkelen van een product voor scholen en samenwerkingspartners die helpend is bij het opzetten of doorontwikkelen van een integrale schoolaanpak.

Tegelijk met de afronding van het project integrale schoolaanpak hebben we een kenniscafé georganiseerd rondom de [online leefwereld van jongeren](#).

Op basis van de opbrengsten van het kenniscafé hebben we onlangs een nieuw project gestart dat gaat over cyberpesten. We gaan samen met studenten twee onderzoeken uitvoeren op twee middelbare

FINISH

1 januari '27

scholen in Twente. Het ene onderzoek gaat over de ervaringen met cyberpesten en interventies die hiervoor worden ingezet op school. Het andere onderzoek gaat over de ervaringen met het telefoonverbod dat recent is ingevoerd op school.

Op dit moment zijn we bezig met het opstarten van een project over de pilot startklassen. Deze pilot is dit schooljaar gestart op zeven basisscholen in Enschede en is gericht op het creëren van meer mogelijkheden binnen de reguliere onderwijssetting. In Twente is er een toename van onderinstroom. Kinderen stromen vanuit voorschools aanbod direct in in speciaal onderwijs. Deze pilot wil hier verandering in brengen. Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte komen in een reguliere startklas waarin extra ondersteuning wordt geboden voor de duur van maximaal twee jaar met als doel om deze leerlingen binnen het reguliere onderwijs te kunnen houden.

[Klik hier voor meer informatie over dit project](#)

Vragen of interesse?

Annette Zwiep, projectleider
a.g.h.zwiep@saxion.nl

Onbegrepen gedrag? Waar hebben we het dan over?

De afgelopen decennia zijn er diverse termen gehanteerd om de groep mensen die in kwetsbare omstandigheden leven en mensen met psychische kwetsbaarheid kort en krachtig te omschrijven: verward gedrag, zorgwekkend gedrag en tegenwoordig: onbegrepen gedrag. Op zich een hele verbetering met de vroegere benamingen zoals krankzinnig. Het nadeel van zo'n korte term is dat in de media er veelvuldig gebruik van wordt gemaakt en de context en de achtergrond van de persoon niet mee wordt genomen.

Als mensen verward of zorgwekkend gedrag vertonen dreigen ze de grip op hun leven te verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Er zijn veel verschillende redenen waarom dit kan gebeuren. Het kan zijn dat iemand kampt met verschillende aandoeningen of beperkingen, zoals psychische problemen, een licht verstandelijke beperking, dementie of verslaving (Trimbos, n.d.). Dat ons dat allemaal kan overkomen blijkt wel uit de cijfers over psychische problemen. Bijna de helft van de volwassenen in Nederland heeft ooit in het leven een of meer psychische aandoeningen gehad (Trimbos NEMESIS 3 onderzoek). De afgelopen 12 maanden had een op de vier volwassenen één of meerdere psychische aandoeningen. Maar ook mensen met levensproblemen, die boven het hoofd dreigen te groeien, kunnen verward gedrag vertonen. Denk dan aan ernstige schulden, dakloos zijn of het verlies van dierbaren. Vaak gaat het om een combinatie van levensproblemen en een aandoening of beperking (Trimbos, n.d.). Overigens is deze doelgroep vaker slachtoffer dan dader bij geweldsincidenten en misdrijven (Van Weeghel e.a., 2009).

In een interview met Tubantia (4 juli 2024) geeft Arnout Jansen (psychiater en bestuurder Mediant) aan dat mensen zich steeds onveilig voelen als de generaliserende term 'verwarde personen' te pas en te onpas gebruikt wordt. Hij geeft een alternatief aan journalisten: *'benoem het zoals het is: dus een burenruzie, overlast, een verdwaalde bejaarde of een incident met iemand met een psychiatrische aandoening als dat bekend is'*.

De term verward en zorgwekkend gedrag kunnen we dus beter mijden en vervangen door meer informatie en context te geven. Hoe zit met de term onbegrepen gedrag? Gaat het om mensen die zichzelf niet begrijpen? Of om mensen die zich onbegrepen voelen? En voelt diegene zich onbegrepen door familie en vrienden of door de maatschappij of specifiek hulp- en dienstverleners? Of is het zo dat hulpverleners de ander niet begrijpt omdat ze de persoon niet kennen? Om de term te kunnen gebruiken en te interpreteren is een goed gesprek nodig met de ander waarin doorgevraagd wordt wat de ander (professional, cliënt of naaste) bedoelt met de term 'onbegrepen gedrag'.

Een andere blik op onbegrepen gedrag, gaf Wilma Boevink (onderzoeker, beleidsmaker en ervaringsdeskundige): kan het gaan om het systeem waarin onbegrepen gedrag zich laat zien? Wilma sprak zich in juni, op de landelijke bijeenkomst van het actieprogramma Grip op Onbegrip, uit over het proces van hulp- en dienstverlening dat ze had doorlopen vanuit zichzelf en vanuit haar zoon die zorg nodig heeft: Ik begrijp het gedrag van mensen vaak wel maar ik begrijp het systeem vaak niet. Haar boodschap is niet nieuw maar werd wel indringend verwoord.

Daarom blijft het voor ons professionals uit praktijk, beleid, onderzoek en opleiding belangrijk om te kijken waar we in ons dagelijkse werk het systeem begrijpelijker kunnen maken. Grip op onbegrip en grip op het systeem. We hopen er via de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente aan bij te dragen.

Sinds 15 april is de Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente gestart vanuit het landelijke ZonMw gesubsidieerde Grip op Onbegrip. Er zijn momenteel 18 regionale kenniswerkplaatsen en het doel is een landelijk dekkend netwerk te creëren. Praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen vanuit verschillende domeinen komen samen in deze kenniswerkplaatsen. Met elkaar pakken ze regionale vraagstukken op, wisselen ze kennis en ervaringen uit en werken ze aan oplossingen. Het doel is om bij te dragen aan een inclusieve samenleving en een persoonsgerichte aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag (ZonMw, nd.).

Monique Engelbertink,
Projectleider Kenniswerkplaats
Onbegrepen Gedrag Twente

Wij werken zoveel mogelijk samen met studenten tijdens hun onderzoeksvak. We hebben dit jaar al **61 studenten** betrokken in ons onderzoek.

Op deze manier leren studenten tijdens hun opleiding wat actuele ontwikkelingen/vraagstukken zijn in de praktijk en bekwamen ze zich verder als beginnende hbo of master professional in het sociale domein.

Er momenteel

17

collega's bij het
lectoraat werken

Er momenteel

19

lopende projecten
zijn

WIST JE DAT?

In september is Lonneke Siegers-Quast gestart als professional docorate kandidaat. PD trajecten zijn nieuw in het HBO. Kandidaten worden opgeleid tot hooggekwalificeerde professionals die leren te interveniëren in complexe praktijken op het snijvlak van gezondheid en welzijn. Lonneke gaat de komende vier jaar werken aan het onderwerp '[Opgroeien in een Kansrijke Omgeving](#)'. Meer weten over een [PD traject](#)?

Naast de PD kandidaat, Lonneke Siegers-Quast, hebben we nog drie andere nieuwe collega's mogen verwelkomen dit jaar.

Eva Dieterich en Jasmijn Jaran zijn gestart als onderzoekers en Annette Zwiep is gestart als projectleider Werkplaats Sociaal Domein Twente.